

EMD-bulletin

– nytt fra menneskerettsdomstolen i Strasbourg

Nr. 6 År 2015 Dato 9. juni Utgiver Norsk senter for menneskerettigheter

I mai ble det avsagt én kategori 1-avgjørelse, mot Slovenia. Det ble ikke avsagt noen avgjørelser mot Norge i mai.

Månedens utvalgte: **Y. v. Slovenia**

Date: 28/05/2015 **Application no.:** 41107/10

Articles: 3; 6; 6-3-d; 8; 8-1; 35; 41

Conclusion: Violation of Article 3 – Prohibition of torture (Article 3 – Effective investigation)(Procedural aspect); Violation of Article 8 – Right to respect for private and family life (Article 8 – Positive obligations)(Article 8-1 – Respect for private life); Non-pecuniary damage – award (Article 41 – Just satisfaction)

Fakta:

Klageren var en slovensk statsborger som var fornærmede i en straffesak om seksuelle overgrep. I juli 2002 anmeldte klagerens mor en 55 år gammel familievenn for å ha tvunget klageren til å ha samleie med ham gjentatte ganger i perioden juli til desember 2001, da klageren var 14 år gammel. Som ledd i den etterfølgende etterforskningen og straffesaken ble både klageren, den mistenkte mannen og en rekke vitner avhørt. De sakkyndige vitnene som ble oppnevnt i saken kom til motstridende konklusjoner om hvorvidt klageren var blitt seksuelt misbrukt av den mistenkte, blant annet fordi mannen hadde en funksjonshemming som etter den ene sakkyndiges vurdering gjorde ham ute av stand til fysisk å overmanne klageren. I forkant av rettssaken begjærte klageren at tiltaltes forsvarer måtte erklæres inhabil, da klageren og moren kjente forsvareren fra før og hadde oppsøkt ham angående de seksuelle overgrepene før politiet ble informert om saken. Begjæringen ble avvist under henvisning til at det ikke var lovhjemmel for å nekte forsvareren å representere den tiltalte på dette grunnlaget. Under to av rettsmøtene i saken krysseksaminerte den tiltalte selv klageren. Han fremholdt at han ikke var fysisk i stand til å forgripe seg på henne, og at anklagene mot ham var drevet frem av morens ønske om å presse ham for penger. Flere av spørsmålene var formulert på en ledende måte, og tiltalte reiste tvil om klagerens sannferdighet og antydte blant annet at hun var i stand til å gråte på kommando. I september 2009 frifant førsteinstansen den tiltalte mannen på alle punkter. Påtalemyndighetens anke ble avvist i mai 2010.

Anførsler:

Klageren anførte krenkelse av artikkel 3 og 8, under henvisning til at myndighetene i forbindelse med straffesaken ikke hadde oppfylt sin positive forpliktelse til å sikre effektiv rettslig beskyttelse mot

Norsk senter for menneskerettigheter

Redaktør **Kjetil Mujezinović Larsen**

Kompilasjon og redaksjonsassistent **Berit Bye Rinnan**

Kontakt & abonnement c.b.astrup@nchr.uio.no

seksuelt misbruk. Hun viste til at prosessen var urimelig forsinket, manglet upartiskhet og utsatte henne for flere traumatiske opplevelser i form av krenkelser av hennes personlige integritet. Klageren anførte også krenkelse av artikkel 13, under henvisning til at hun ikke var gitt et effektivt rettsmiddel for sin klage.

Staten imøtegikk klagerens anførsler.

Domstolens vurderinger:

Domstolen fant det hensiktsmessig å behandle påstandene om forsinkelse og om domstolenes partiskhet utelukkende etter artikkel 3. I behandlingen av artikkel 3 bemerket Domstolen at straffesaken bar preg av flere lengre perioder med fullstendig inaktivitet. Politiet hadde først oversendt saken til påtalemyndigheten et helt år etter at etterforskningen var avsluttet, og da på anmodning fra påtalemyndigheten. Da påtalemyndigheten så begjærte rettslig etterforskning, tok det 21 måneder før den forberedende dommeren tok stilling til begjæringen. Hovedforhandling ble først berammet åtte måneder etter at det var tatt ut tiltale, i strid med nasjonale prosessregler. Som følge av flere utsettelse, ble det første rettsmøtet først avholdt nesten ett og et halvt år etter at tiltale ble tatt ut. Selv om det var umulig å si hvorvidt tidsforløpet på syv år fra anmeldelsen til førsteinstansens dom hadde påvirket utfallet av saken, fant Domstolen at en slik forsinkelse ikke var forenelig med kravet til hurtighet. Det forelå etter dette en krenkelse av statens positive forpliktelser etter artikkel 3.

§ Article 3 – Prohibition of torture

No one shall be subjected to torture or to inhuman or degrading treatment or punishment.

Hva gjaldt klagerens anførsler om mangel på beskyttende tiltak under straffesaken, bemerket Domstolen at saken reiste spørsmål om rekkevidden av statens forpliktelse til å beskytte ofre for kriminelle handlinger som opptrådte som vitner i straffesaker. I den foreliggende saken var det hensiktsmessig å behandle disse spørsmålene etter artikkel 8. Domstolen påpekte innledningsvis at siden klagerens vitneprov var det eneste direkte beviset i saken og de sakkyndige erklæringene var motstridende, tilsa hensynet til å sikre en rettfærdig rettergang at forsvaret ble gitt anledning til å krysseksaminere klageren. Domstolen måtte imidlertid like fullt vurdere hvorvidt det var truffet en rimelig balanse mellom klagerens personlige integritet og retten til forsvar. Etter Domstolens syn var det faktum at avhøret av klageren hadde strukket seg over fire rettsmøter, avholdt over syv måneder og uten at det var noen åpenbar grunn til de lange oppholdene mellom rettsmøtene, i seg selv bekymringsverdig. Hva gjaldt den måten tiltalte gjennomførte avhøret på, bemerket Domstolen at selv om forsvaret måtte gis et visst spillerom til å utfordre klagerens troverdighet, måtte krysseksaminasjon ikke brukes som middel til å skremme eller ydmyke vitner. Domstolen påpekte at visse av spørsmålene og bemerkningene under avhøret, slik som påstanden om at klageren kunne gråte på kommando for å manipulere folk, hadde til hensikt ikke bare å svekke klagerens troverdighet, men også å fornedre hennes karakter. Slike støtende antydninger overskred

Har du kommentarer eller spørsmål? Send mail til: c.b.astrup@nchr.uio.no

grensen for hva som kunne tolereres for det formål å bygge et effektivt forsvar. Domstolen bemerket at det først og fremst var rettens oppgave å sikre at klagerens integritet ble tilstrekkelig beskyttet, og at inngrep fra rettens side kunne ha moderert det som for klageren må ha vært en svært ubehagelig opplevelse. Hva gjaldt klagerens begjæring om at tiltaltes forsvarer måtte kjennes inhabil, Side 2 EMD-bulletin Nr. 6 År 2015 Norsk senter for menneskerettigheter

understreket Domstolen at det ikke var dens oppgave å spekulere i om klagerens påstander om den forutgående kontakten med advokaten var sanne. I alle tilfelle fant Domstolen at den relevante nasjonale lovgivningen, eller praktiseringen av denne, ikke tok tilstrekkelig hensyn til klagerens interesser når det ikke var rettslig grunnlag for å fjerne en prosessfullmektig i en situasjon som den foreliggende.

Domstolen vedgikk at myndighetene hadde truffet en rekke tiltak for å forhindre at klageren ble ytterligere traumatisert, blant annet ved at saken ble holdt for lukkede dører og at tiltalte forlot salen mens klageren forklarte seg. I lys av saken sensitivitet og klagerens alder på tidspunktet for de påståtte overgrepene, hadde det imidlertid vært påkrevet med en særlig hensynsfull tilnærming. Tatt i betraktning den samlede effekten av manglene ved etterforskningen og rettssaken, fant Domstolen at myndighetene ikke hadde sikret klageren den nødvendige beskyttelse. Det forelå etter dette en krenkelse av artikkel 8.

Norsk sammendrag på Lovdata.no

Andre kategori 1-avgjørelser fra EMD: Mai

Det ble ikke avsagt flere kategori 1-avgjørelser i mai.

+ Nyttige lenker

- Hudoc: EMDs database over egne avgjørelser
- Lovdata: EMD-sammendrag på norsk
- Informasjon om klage til EMD
- Norsk senter for menneskerettigheters EMK-sider
- Norsk senter for menneskerettigheters bibliotek
- EMD-bulletins internettsider

Avgjørelser mot Norge: Mai

Det ble ikke avsagt noen avgjørelser mot Norge i mai.

*

*

*